

WYKORZYSTANIE ZWIERZĄT W BADANIACH NAUKOWYCH

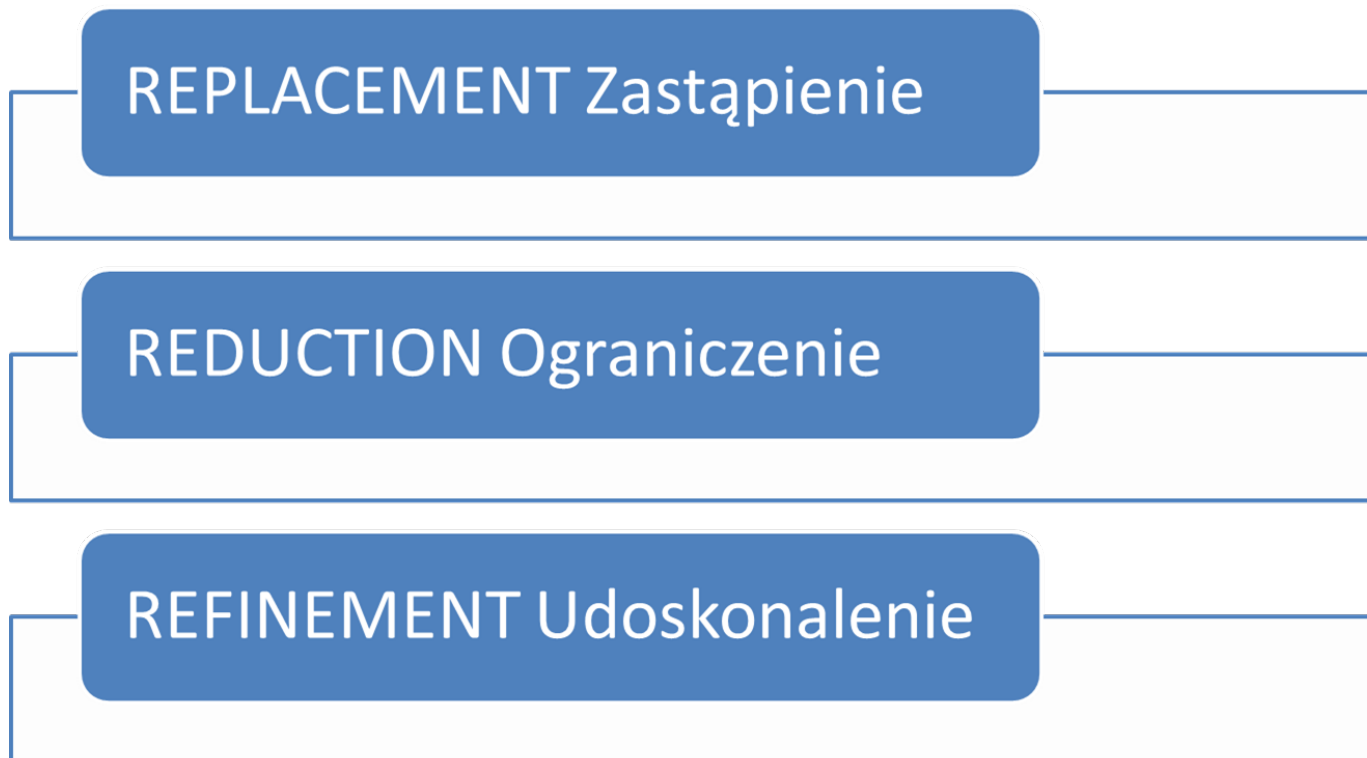
Najwyższa Izba Kontroli

Warszawa, listopad 2017 r.

01 Dlaczego podjęliśmy kontrolę?

- Przyjęcie nowej ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (styczeń 2015)
- Wdrożenie dyrektywy UE w Polsce (maj 2015)
- Nowe rozwiązania ustawowe (zasada 3R)
- Zainteresowanie opinii publicznej ochroną zwierząt w badaniach naukowych
- Sugestia Rady do Spraw Wspierania Działań na Rzecz Ochrony Zwierząt

02 Zasada 3R

Źródło: Opracowanie NIK na podstawie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych

03 Co kontrolowaliśmy?

Czy nowe regulacje wpłynęły na zwiększenie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów badawczych?

- Czy podmioty prowadzące działalność w zakresie wykorzystywania zwierząt do celów naukowych spełniały wymagania określone ustawą dla ośrodka oraz w zakresie opieki nad zwierzętami?
- Czy procedury wykonywano zgodnie z zasadami określonymi w ustawie?

04 Kogo kontrolowaliśmy?

- Krajowa Komisja Etyczna do Spraw Doświadczeń na Zwierzętach w Warszawie
- 6 lokalnych komisji etycznych do spraw doświadczeń na zwierzętach w: Krakowie, Lublinie, Olsztynie, Poznaniu, Warszawie i we Wrocławiu
- 6 powiatowych inspektoratów weterynarii w: Krakowie, Lublinie, Olsztynie, Poznaniu, Warszawie i we Wrocławiu

Okres objęty kontrolą: 2014-2016 (październik)

05 Stwierdzony stan – Krajowa Komisja Etyczna

- Utrudnienia systemowe (art. 37) w powoływaniu członków lokalnych komisji etycznych i przypadki ich nieprawidłowego powoływania
- Opieszałość (18 miesięcy) we wdrażaniu zasady 3R
- Przypadki naruszania przepisów kodeksu postępowania administracyjnego
- Niedopełnienie obowiązku przedłożenia Ministrowi sprawozdań z działalności (2014 r. i 2015 r.)
- Kwestia niezależności w obszarze współpracy międzynarodowej
- Prawidłowe wydawanie wytycznych i opinii

06 Stwierdzony stan – lokalne komisje etyczne

- Przypadki nieprawidłowego udzielania zgody na przeprowadzenie doświadczenia
- Przeprowadzenie dwóch ocen retrospektywnych
- Opóźnione publikowanie nietechnicznych streszczeń doświadczeń
- Brak lub znikoma współpraca z powiatowymi lekarzami weterynarii oraz organizacjami pozarządowymi

Stwierdzony stan – powiatowi lekarze weterynarii (1)

- Niespójność zapisów pomiędzy ewidencją podmiotów nadzorowanych przez powiatowych lekarzy weterynarii a rejestrem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- Przez 11 lat poza kontrolą cztery podmioty we właściwości Powiatowego Lekarza Weterynarii
- Przypadki braku informowania Krajowej i lokalnych komisji etycznych o uchybieniach stwierdzonych podczas kontroli
- Brak jednolitego podejścia do kontroli, w tym wzoru protokołu

Stwierdzony stan – powiatowi lekarze weterynarii (2)

- Przypadki realizacji kontroli na podstawie uprzednio obowiązujących przepisów
- Sprawdzanie przestrzegania przez hodowców i użytkowników tylko części nowych wymogów ustawowych
- Podmioty kontrolowane spełniały wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 2006 r.
- Prawidłowe, poza jednym przypadkiem, zawiadamianie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o wydanych zezwoleniach lub decyzjach

09 Ocena ogólna

Wdrożenie nowych regulacji nie przyniosło dotychczas oczekiwanego wpływu na zwiększenie ochrony zwierząt. Pełne wdrożenie tych regulacji wymaga dalszego usprawniania działalności podmiotów nadzorujących i wykonujących badania naukowe z udziałem zwierząt. Kontrola NIK wykazała nieprawidłowości, których skutki mogą niekorzystnie wpływać na poziom ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych. Stwierdzono również brak szerszej współpracy pomiędzy lokalnymi komisjami etycznymi, powiatowymi lekarzami weterynarii a organizacjami pozarządowymi.

10 Wnioski – Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

- Zainicjowanie przez Ministra we współpracy z Głównym Lekarzem Weterynarii weryfikacji i zapewnienia spójności wykazów podmiotów wpisanych do rejestrów prowadzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii z rejestrami prowadzonymi przez Ministra
- Ustalenie takich zasad finansowania zadań KKE związanych ze współpracą międzynarodową, w tym z Komisją Europejską, które eliminowałyby ryzyko zakwestionowania niezależności działań KKE
- Dokonanie oceny obecnego kształtu i skutków stosowania przepisów art. 37 ust. 1 pkt 3 ustawy z 2015 r.

11 Wnioski – pozostałe

- Lokalne komisje etyczne powinny zorganizować szkolenia z zakresu obowiązujących przepisów
- Powiatowi lekarze weterynarii wraz z lokalnymi komisjami etycznymi powinni podjąć szerszą współpracę z organizacjami pozarządowymi, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt

12 Działania po kontroli

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

- podjęcie działania zmierzające do zmiany przepisów rozporządzenia z 2015 r. w zakresie finansowania zadań KKE związanych ze współpracą międzynarodową
- Podjęcie działania legislacyjne związane ze zmianą brzmienia przepisu art. 37 ust. 1 pkt 3 ustawy z 2015 r. po zakończeniu prowadzonego przez Komisję Europejską procesu oceny zgodności ustawy z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE

13 Działania po kontroli

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

- podjęto działania we współpracy z Głównym Inspektoratem Weterynarii mające na celu weryfikację i zapewnienie spójności rejestrów prowadzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii z rejestrami MNiSW

Lokalne komisje etyczne

- Członkowie lokalnych komisji etycznych oraz Krajowej Komisji Etycznej wzięli udział w szkoleniu dotyczącym stosowania kodeksu postępowania administracyjnego w praktyce komisji etycznych

Najwyższa Izba Kontroli

Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego